

Gesproken column Margreet de Vries, directeur-bestuurder OON

Het Nationale Onderwijsontbijt

26 september 2024

Het zal u wellicht verbazen na wederom zo'n overvloedig ontbijt hier in Nieuwspoord, maar toch wil ik het met u hebben over schaarste. Ik verzin dat niet zelf, maar verschillende slimme mannen en vrouwen wijzen ons er al langer op. Wij zijn een nieuw tijdperk ingeslagen. Het tijdperk van schaarste. En ook in ons werkveld is dit nieuwe tijdperk voelbaar.

Want om maar even door te pakken op Prinsjesdag vorige week. "De tijd van gratis geld is voorbij", hoorden wij onze minister van Financiën zeggen. Schaarste in financiële middelen dus. Dat merken ook wij. Ouders & Onderwijs, Onderwijsondersteuning Zieke leerlingen, Steunpunt Passend Onderwijs, om er maar een paar te noemen, hebben op dit moment geen enkele zekerheid dat zij ook vanaf 2026 subsidie blijven ontvangen of hoe hoog deze subsidie zal zijn.

Dan is er natuurlijk nog de schaarste aan professionals. Gisteren las ik dat er op dit moment 5.000 vacatures openstaan in het onderwijs. Ook de Jeugdzorg kampt met personeelstekorten. Zelfs het zoeken naar een minister-president was een lastige zoektocht. Ook daar staan de mensen niet echt voor in de rij. Schaarste alom!

Maar de grootste uitdaging is misschien wel de schaarste aan tijd. Want we kunnen ons niet langer veroorloven te wachten. We kunnen niet langer dralen om de weg omhoog te vinden als het gaat om de kwaliteit van ons onderwijs.

Nou vooruit. Het enige waar we geen schaarste in hebben is het aantal onderwijsadviseurs, hoor ik u denken. Of organisaties die zich op een of andere wijze met het onderwijs willen bemoeien. Maar daar wilde ik het vandaag eens niet over hebben.

En toch denk ik. Het is geen crisis. En ik denk dat we dat woord ook niet meer moeten gebruiken. Het verlamt en voor je het weet gaat de discussie alleen nog maar over of we wel of geen

crisisnoodwet nodig hebben en vergeten we de mouwen op te stropen en aan de slag te gaan.

Die schaarste, dat is een gegeven. Maar schaarste heeft ook een bijzondere eigenschap: het dwingt ons om anders te denken, om creatiever te worden en om nieuwe wegen te vinden. Wanneer de middelen beperkt zijn, worden we gedwongen om keuzes te maken, om prioriteiten te stellen, en om ons af te vragen wat écht belangrijk is. We worden scherper, wendbaarder, en vaak innovatiever.

In tijden van overvloed kunnen we het ons permitteren om alles te doen, maar schaarste dwingt ons tot focus. Het zorgt ervoor dat we niet langer alles tegelijk willen en kunnen aanpakken, maar juist de kern van de problemen blootleggen en dáár onze energie op richten. Wat kunnen we anders doen? Hoe kunnen we bestaande middelen slimmer inzetten? Wie kan het beste de klus klaren. Schaarste maakt dat we automatisch efficiënter worden. Het laat ons terugkeren naar de basis en stelt ons in staat om het onderwijs fundamenteel te verbeteren, in plaats van ons te verliezen in talloze kleine initiatieven.

Daarnaast dwingt schaarste ons tot samenwerking. Wanneer de middelen beperkt zijn, kunnen we het ons niet langer veroorloven om ieder voor zich te opereren. Scholen, leraren, beleidsmakers en ondersteunende organisaties moeten meer dan ooit hun krachten bundelen. Schaarste maakt dat we elkaar nodig hebben, dat we de versnippering achter ons laten en naar duurzame oplossingen zoeken die ons allen vooruithelpen.

Zoals de Dikke Van Dale zegt, schaarste is simpelweg een "tekort." Maar het is aan ons om te bepalen of dat tekort ons zal verlammen of juist zal aansporen. Ik wens u allen dus de veerkracht en lichtheid om schaarste niet langer te zien als een obstakel, maar als een katalysator voor verandering en een nieuwe weg naar nieuwe oplossingen.

Dank u wel.